

Les novetats semàntiques en el *DOLEV-Natura*
Semantic neologisms in the *DOLEV-Natura*
Neologismos semânticos do *DOLEV-Natura*

Joan de Déu MARTINES LLINARES¹

Resumen: En aquest article mostrem les novetats semàntiques no recopilades pels diccionaris de referència (*DIEC2*, *DDLIC*, *DNV* i *DCVB*) que s'han trobat en el diccionari de la natura de l'obra literària d'Enric Valor (*DOLEV-Natura*). Tot açò s'ha fet amb l'ajuda de les eines del *Corpus Informatitzat Multilingüe de Textos Antics i Contemporanis* (CIMTAC) de l'ISIC-IVITRA, cosa que ens ha permès confeccionar el corpus de l'obra literària d'Enric Valor (COLEV).

Abstract: This article shows the semantic neologisms hitherto not compiled in reference dictionaries (*DIEC2*, *DDLIC*, *DNV* and *DCVB*) which have been found in the dictionary of the nature of the literary work by Enric Valor (*DOLEV-Nature*). This has been achieved with the help of the tools of the *Corpus Informatitzat Multilingüe de Textos Antics i Contemporanis* (CIMTAC) by ISIC-IVITRA. These tools allowed us to compile the corpus of the literary work by Enric Valor (COLEV).

Keywords: Lexicografia – Lingüística del *corpus* – Semàntica d'Enric Valor – Diccionaris – *Corpus*.

Palabras-clave: Lexicography – Linguistic of de *corpus* – Enric Valor's semantic – Dictionaries – *Corpus*.

ENVIADO: 13.11.2018
ACEPTADO: 01.12.2018

***

---

¹ Doctor internacional per la Universitat d'Alacant. *E-mail:* jmartinesllinares@gmail.com.

I. Introducció

Pocs autors s'han encarregat d'estudiar les novetats semàntiques que Enric Valor fa servir en les seues obres literàries o lexicogràfiques. Cal destacar el treball de Casanova (1996, 152) on s'inclouen algunes d'aquestes novetats, concretament, presents en el *Diccionari Castellut* del mateix Valor i de Josep Giner.

L'anàlisi del *DOLEV-Natura* ens ha permés trobar novetats lèxiques i fraseològiques no recopilades pels diccionaris que s'han pres com a referència (*DIEC2*, *DDLC*, *DNV* i *DCVB*). Tot açò s'ha fet amb l'ajuda de les eines del Corpus Informatitzat Multilingüe de Textos Antics i Contemporanis (CIMTAC) de l'ISIC-IVITRA, cosa que ens ha permés confeccionar el corpus de l'obra literària d'Enric Valor (*COLEV*), el diccionari i d'estudiar-ne les novetats. El *DOLEV-Natura* consta de 1797 paraules i 349 UFs recopilades de la totalitat de l'obra literària del mestre valencià.

En aquest article ens proposem mostrar els nous significats que hem descobert en l'estudi *DOLEV-Natura*.² No explicarem els criteris de confecció del diccionari perquè no és el nostre objectiu però sí que en comentem alguns en notes a peu de pàgina que considerem necessaris per a entendre els exemples presentats. Si es vol aprofundir en els criteris i en l'estructura del *DOLEV-Natura* caldrà consultar Martines (2017, 92-118).

II. Les novetats semàntiques: accepcions no enregistrades

Després d'estudiar el lèxic de la natura del *COLEV*, s'han trobat 72 accepcions noves, un 2% del total. Recordem que el percentatge de noves paraules (50) és del 3%, cosa lògica ja que hi ha més accepcions que paraules. Cal destacar que 3 d'aquestes noves accepcions són registrades per *VALOR*.³

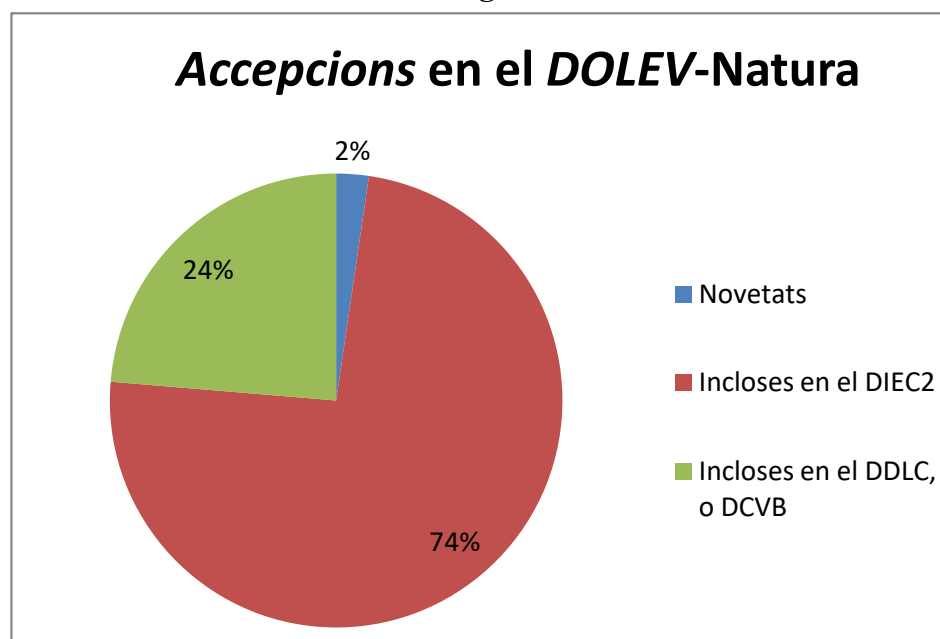
De tota manera són un nombre considerable, que convé atendre, ni que siga amb una selecció de les més interessants. També s'ha de fer esment a la dificultat de destriar allò que és estilístic d'allò que són usos arrelats al català. La gran majoria de noves accepcions han estat creades per processos metafòrics o metonímics com revela la següent classificació.

---

² *El diccionari de l'obra literària d'Enric Valor. La natura (DOLEV-Natura)*, Tesi doctoral inèdita de Joan de Déu Martines (juliol, 2017).

³ Els diccionaris de Valor són els següents: els glossaris de les *Rondalles Valencianes* (Edicions del Bullent, 1984), el *Vocabulari escolar de la llengua* (Carena editors, 1989) i el *Vocabulari fonamental* (Plaza & Janés, 1988).

Imatge 1

El número que acompanya el mot indica l'acceptió nova.

Acceptacions metafòriques: *abrasit*², *aixoplugar*⁵, *ancorat*³, *arrelar*¹, *arrelar*^{3b}, *bardissa*³, *boira*^{2d}, *bordonament*¹, *cabiró*², *cadell*¹, *cadell*³, *cama-roja*³, *cantar*^{3a}, *cavalló*³, *cep*³, *cetaci*¹, *cotó-en-pèl*², *cua*², *cuc*², *empelt*³, *engolfar*¹, *escatós*², *escotar*¹, *fronda*², *gelar*², *gelat*⁷, *gruta*², *llamp*^{2b}, *papallona*², *peix*², *pendent*², *penya-segat*² i *serra*².

Vegeu els exemples següents:

•⁴**abrasit** *adj.* (11)⁵

1. Vegeu *abrasir* *v.*
2. +⁶Activitat, esgotadora (*VALOR*).⁷ —*Jo em faré vell —deia l'Adrià— i necessitaré un fadrí que m'ajude en les feines feixugues i abrasides; almenys un.* (*Nabet*, 1976: 356, 14).⁸

⁴ Mots, acceptacions o UFs no incorporades pel *DIEC2*. Quan una entrada es marca com a no normativa (•), les acceptacions i les locucions també ho seran i no es marquen.

⁵ Indica la quantitat de vegades que és present en el corpus de l'obra literària d'Enric Valor (*COLEV*).

⁶ Amb el signe (+) es marquen els mots, acceptacions o UFs no inclosos en els diccionaris de referència el *DDLC*, el *DIEC*, el *DNV* i el *DCVB*.

⁷ Per a completar les acceptacions, s'empra la definició del *DDLC*. En molts casos, aquesta acceptió o aquest mot no figura enregistrat en aquest diccionari; llavors tenim present com a obres de

Valor explica en el glossari de les *Rondalles Valencianes* (2011-8, 147) que *abrasits* 'es diu familiarment dels treballs molt esgotadors, com els de l'agricultura'. Aquesta forma és viva als parlars meridionals i és una projecció metafòrica de tenir set i fam. Quan manquen els recursos, o sia, els diners, s'ha de treballar desesperadament per guanyar-se la vida. La primera accepció de *abrasir* és arrellegada pel *DDL*C i 'set i fam', pel *DCVB* que, a més a més, explica que les dues formes es conserven al sud del País Valencià.

arrelar *v.* (1)

1b. +*tr.* Una cosa o un fenomen atmosfèric, fixar-se a un lloc. *Darrers d'octubre, i ve una nuvolada com la que tenien, i s'arrela l'airet de la mar, i vinga traure boira espessa com si fos cotó-en-pèl, [...].* (*Contalles de la boira*, 1982: 340, 27).

3b. +*intr.* Béns o possessions agràries, fixar-se al sòl.

➤ *adj.* *Havia posseït des de sempre una gran fortuna en béns arrelats a terra -masos, boscos, cases-.* (*Sense la terra promesa*, 1991: 2, 5).

Aquests dos sentit de *arrelar* tenen una base metafòrica ja que els dos es formen a partir de la idea de *enganxar-se*, però amb la diferència que el primer cas és l'aire que ve de moment i *s'enganxa* a la muntanya i, en l'altra accepció, els *masos*, *boscos* i *cases* ja hi són *enganxats* a la terra.

engolfar *v.* (4)

1. +*intr. pron.* Algú, endinsar-se muntanyes endins, fins a perdre's. *S'hi passen plans, rius, torrents i congosts força dificultosos; hi ha terribles camps d'esbarzers on us engolfaríeu i us enganxaríeu per mesos o periríeu amb les vostres robes i carns esqueixades...* (*El Castell del Sol*, 1975: 96, 7).

➤ *adj.* *Sí que es presentava lleig l'oratge; no era cosa de quedar-se engolfats dins els colls i els barrancs difícils que havien de travessar.* (*Sense la terra promesa*, 1991: 92, 31).

---

referència les següents: *DIEC2*, *DCVB*, *DNV*, *VALOR*, *DECat*, *GDLC* i altres diccionaris. En les definicions s'especifica de quin diccionari s'ha extret, encara que aquestes poden experimentar algun canvi per adequar-les al nostre sistema de representació lexicogràfica. Si després de fer la recerca, es descobreix el mot o la definició, se n'elabora una aplicant els criteris del *DOLEV-Natura*.

⁸ Dins de les accepcions s'inclouen els exemples que són citacions extretes dels textos del corpus: il·lustren l'ús dels mots en el seu context dins l'obra literària d'Enric Valor. Les referències bibliogràfiques es fan posant l'obra en cursiva, la data, la pàgina i la línia on apareix la paraula per fer més fàcil d'escorcollar el mot i el context.

Enric Valor aplica el significat de *engolfar* ‘una embarcació, endinsar-se mar endins, fins a perdre de vista la riba’ a les persones i canvia el *mar* per la *mntanya*, a més a més, inclou el concepte de ‘perdre’s’ per cosir aquesta nova accepció.

La majoria de les noves accepcions metafòriques es donen en substantius que prenen un altre significat. S’han detectat casos en què hi ha un projecció d’un esquema espacial sobre un de més abstracte. Encara que és difícil de destriar si són usos semantitzats o simplement usos estilístics tal i com s’ha apuntat adés.

pendent *m.* (15)

2. +[NCOMPT] Abisme^{1c.9} *Banyuls, de sobte, s'adonà que no es podia deixar anar massa lleugerament pel pendent de les seues opinions i desigs. (Sense la terra promesa, 1991: 179, 11).*

penya-segat *m.* (2)

2. +[NINCOMPT] Abisme^{1c.} *Tanmateix, el reflux d'aquestes onades s'estavellava amb poca eficàcia contra els penya-segats del cor de Maria-Júlia, obsessionada internament pels seus problemes de dona fogosa i alhora rígida i desorientada, [...]. (Sense la terra promesa, 1991: 608, 13).*

Si ens fixem en les accepcions d’aquests dos substantius espacials (*pendent* i *penya-segat*), s’observa que la definició ens remet a *abisme*. Tenen una base metafòrica i remetent a esquemes abstractes. El significat és el mateix que el de *abisme*^{1c} ‘part més profunda i incompreensible del pensament o de l’ànima’.

S’ha de destacar un altre grup de mots que amb accepcions metafòriques, són els noms d’animals o parts d’aquests.

cadell *m., f.* (10)

1. +[NCOMPT] Fill. *Els retia el "vostè" més natural i cerimoniós, tan jovenets com eren encara els cadells de l'amo -ella encara xica, i Rafelet un adolescent no gaire desenrotllat-, perquè això era l'inveterat i fort costum establert. (Sense la terra promesa, 1991: 251, 10).*
3. +[NCOMPT] Fill d’un lloc. *¡Allò sí que va ser un heroi de veritat: displicent, valent, flixat, astut!... ¡Quin cadell de la terra dels cingles i dels barrancs! (Don Joan de la Panarra, 1976: 321, 10).*

---

⁹ Aquestes remissions serveixen per indicar un altre article en el qual es pot recuperar tota la informació descriptiva.

Des de l'accepció 'petit del gos', o siga, 'el *fill* del gos', s'han construït metafòricament les altres dos: 'fill' i 'fill d'un lloc'.

cetaci *m.* (1)

1. +[NCOMPT] Alguna cosa molt gran. [...] *a cavall del trencament que separa la Serrella -la de les crestes dentades i dilatades- del cetaci immens i escapçat de l'Aitana (L'ambició d'Aleix, 1982: 48, 19).*

Enric Valor empra el significat de *cetaci* 'ordre dels mamífers marins, amb la cua transformada en una aleta caudal ampla de funció propulsora, que comprén les balenes i els dofins' per a explicar la diferència entre una serra petita, Serrella, i una serra immensa, l'Aitana; i ho fa comparant-la amb uns dels mamífers marins més grans que existeixen.

*Escatós*² és un altre exemple d'accepció nova creada metafòricament, encara que hi ha més com *cuc*² i *papallona*².

escatós *adj.* (7)

2. +Alguna cosa, amb forma d'escata^{1b}. *Cridava l'atenció la seua soca gruixuda i serpejant, escatosa, que semblava la cua d'un drac fabulós arrapant-se frontera amunt. (El pollastre de festes, 1976: 402, 6).*

Un altre cas, sobre el qual hi ha estudis,¹⁰ és el nom dels núvols. Enric Valor fa servir dues novetats, *cabiró* i *peix*, les dues projectades metafòricament perquè s'hi assemblen per la figura. Valor (2013-4, 147) explica el significat figurat de *cabiró*, tal com es pot copsar en l'exemple.

cabiró *m.* (2)

2. +[NCOMPT] Núvol petit i bastant compacte (VALOR). *Dia de juliol: cabironets de bon temps per dalt les altes carenes, cel rentat (El rei Astoret, 1975: 314, 14).*

peix *m.* (41)

2. +[NCOMPT] Núvol¹ en forma de peix^{1a}. *S'havia girat fred; pel cel corrien aquells peixos daurats que solen fer-se a la posta, aquelles esmoladores gegantines que animaven a darrera hora del dia la solitud del cel. (Sense la terra promesa, 1991: 493, 18).*

¹⁰ Molt interessant són els reculls d'Albert Manent sota el títol *Els noms populars dels núvols, boires i vents...* de diferents comarques i llocs d'on arreplega aquests mots gràcies a les entrevistes amb la gent més gran que coneixia molt bé aquests temes, normalment llauradors, ramaders, pastors... gent del camp.

Antonio CORTIJO & Vicent MARTINES (orgs.). *Mirabilia / MedTrans 8 (2018/2)*

New Approaches in the Research on the Crown of Aragon

Nous aspectes en la investigació sobre la Corona d'Aragó

Novos aspectos nas investigações sobre a Coroa de Aragão

Jul-Dec 2018/ISSN 1676-5818

A partir dels fenòmens meteorològics com *boira* o *llamp* també es produeixen noves accepcions metafòriques.

boira *f.* (152)

2d. +[NINCOMPT] Somnolència. *Unes hores després, entre les boires de la son, va sentir l'escataineig d'unes gallines i el cant agut i familiar d'un gall* (Abella, 1976: 116, 8).

L'accepció 'somnolència' del substantiu *boira* s'ha bastit des del concepte de 'transparència', quan hi ha *boira* no hi ha nitidesa. Aquesta idea s'ha projectat cap a un dels estats de la son, aquell en el qual hi ha certa dificultat en la percepció, però s'és capaç de sentir estímuls exteriors.

llamp *m.* (63)

2b. +[NCOMPT] Manifestació violenta d'un record. *Ell ho veia així amb una emoció profunda. Llamps de record l'il·luminaven malenconiosament.* (La idea de l'emigrant, 1982: 289, 1).

Una de les accepcions no normatives de *llamp* aplegada en el *DDLC* és 'manifestació violenta d'un sentiment' que també s'ha construït metafòricament. Enric Valor fa un pas més enllà, la projecta cap als *records* i genera aquesta nova accepció.

Finalment destaquem que Enric Valor (2010-6, 148) recull una accepció nova per al substantiu *bordonament*.

bordonament *m.* (1)

1. +[NCOMPT] Cant dels cadells¹, semblant a un seguit de notes greus, com de bordó² (VALOR). [...] *xerrics brillants dels grills, habitants d'arbres i verdines; bordonaments de les misterioses alacranes dins els seus caus invisibles, i el riure de les aigües ignorades en sequioles i fontinyols.* (El príncep desmemoriat, 1976: 187, 15).

Aquesta nova accepció ha estat bastida mitjançant la comparació del so que fan les *alacranes* (*cadells*) al cantar amb el que fan els *bordons* 'campana de so més greu en un carilló'.

apegar-se com una llapassa *loc. verb.* 1. +Adherir-se fortament. *I ell arribà a desesperar-se, puix tenia l'amor a ella apegat com una llapassa enmig del cor.* (Contalles de la boira, 1982: 340, 26).

Aquesta locució és inventariada pel *DIEC2* encara que amb un altre significat ‘fer-se pesat’ i el *DNV* l’arregla amb el significat de ‘buscar companyia’. La tractem en aquest apartat perquè és una accepció metafòrica, encara que siga d’una locució.

- Metonímiques: *abofegar1 airòs3, alcig1, cendra2, cendra4, citró1, colgar4, confitat1, ensofranat2, espartós1, este2, falda4, femar2, florejar1, font1c, fusta3, gelar1c, limfa1, mallada1, mari2, morisc1, palloc2, sardina2 sorra1 torada1 i ventisquer2*.

El següent tipus de noves accepcions són les creades mitjançant la metonímia. En destacarem unes quantes per il·lustrar aquest mecanisme de creació lèxica.

airós *adj.* (21)

3. +Vestit o peça de vestir, desplaçar-se suspena en l’aire per la força del vent. [...] *bonica amb el seu gipó ajustat, la seua airosa falda de ratlles multicolors, [...]*. (*Abella, 1976: 108, 24*).

Accepció creada metonímicament perquè explica una qualitat d’una peça de vestir, en aquest exemple i en la majoria d’altres casos es refereix a una falda.

• **alcig** *m.* (2)

1. +[NCOMPT] Indret on s’amaguen coses de valor (*VALOR*). *Amb les cent lliures guanyades, ficades en un alcig de les alforges, Joan-Antoni anava alegre com unes pasqües. (Joan-Antoni i els torpalls, 1976: 229, 13)*.
2. [NCOMPT] Coses de valor amagades en un alcig¹ (*DNV*). [...] *Paulus, pretextant que no es trobava massa bé, es quedà a casa, li escorcollà l’alcig i li furtà ni més ni menys que una moneda de coure com un sol. (El llenyater de Fortaleny, 1975: 32, 26)*.

Aquest és un mot que només s’usa al sud del País Valencià. Tant Enric Valor (2013-1, 126) com el *DNV* expliquen que significa “conjunt de coses de valor ben alçades i guardades”, encara que en el glossari de les *Rondalles Valencianes* (2010-6, 147) també es diu que per extensió és “el lloc on es guarden”. És un derivat del verb *alçar* i el *DECat* (I, 230b57) el defineix com a “compartiment per desar” i l’escriu també com *alcitx*.

En el mateix *DECat* (I, 233a14) Coromines conta que és vagament mossàrab i que Valor hauria de dir si només es diu a Castalla. El mestre castallut ens diu que en castellà és una *talega*, *Vocabulari escolar de la llengua* (1989, 179). Segons Colomina (1996, 229) és germà del baix-aragonés *alcijo* “cantidad de dinero o cosas comestibles que uno guarda secretamente”. A la Marina, *alça(d)illo*. Per tant, no deu ser un mot genuí...

colgar *v.* (36)

4. +*intr.* Un sentiment, amagar.

➤ *adj.* [...] *restes històriques, ofenses que ja no eren, a força d'oblit, més que un poderós sentiment colgat en l'inconscient de la gent del poble, on obrava com un instint.* (*Temps de batuda*, 1991: 316, 7).

Un altre verb que pren un significat nou metonímic: quan alguna cosa es *colga*, és *amagada*; en aquest cas, s'aplica a un sentiment.

sardina *f.* (20)

2. +[NCOMPT] Mort. -*O hi haurà alguna sardina! És a dir, un mort.* (*Sense la terra promesa*, 1991: 524, 20).

El fragment de la novel·la revela el significat de *sardina* en aquest context. No s'han trobat indicis clars d'on ve aquesta accepció, però segurament aquest sentit ve de 'persona o bèstia magra, molt prima' (*DCVB*).

mallada *f.* (7)

1. +[NCOMPT] Lloc on algú pernocta. *Al capdamunt de la serra, hi ha un pla rodant d'alts penyals grossos, i allí és on tenen la mallada els roders.* (*Don Joan de la Panarra*, 1976: 344, 12).

El *DCVB* utilitza una accepció semblant 'lloc arrecerat on s'aturen a reposar els pastors i llurs ramats', però la novetat és que Enric Valor no sols l'usa per als *pastors* sinó també per a altre grup de persones, els *roders*.

- Altres: *bajoqueta2*, *barraca2*, *clot4*, *crestut1*, *florit2*, *gramàntol1*, *rellampec2a*, *server1* i *vibra1*.

rellampec *m.* (7)

2. +[NCOMPT] *Llampec*^{2a}. [...] *un home estrany, prim i llarg, de gran nas aguilenc i ulls esqueixats i plens de rellampecs.* (*El dimoni fumador*, 1975: 209, 20).

Rellampec és sinònim de *llampec* i una de les formes emprades en el català occidental. Valor fa servir aquestes dues formes amb el significat de 'esclat de llum viu i instantani'.

server *m.* (2)

1. +[NCOMPT] (*Brachypodium retusum*)¹¹ Fenàs¹. *Pep el col·locà sobre un tou de server, i ell se li va asseure a la vora. (Sense la terra promesa, 1991: 488, 4).*

Aquesta accepció s'ha creat a partir del nom compost *fenàs server* com d'altres compostos explicats adés, *gat cerval*>*cerval*. Només l'arreplega el *DCVB* i Pellicer (2001, 58) que el localitza a Tibi, tant Valor com el metge valencià utilitzen el nom de *fenàs* i el de *server* com a sinònims. En el català general, s'usa el nom de *fenàs* com a general per a designar diversos gèneres i espècies de gramínies i el de *llistó* (*Brachypodium retusum*) al Roselló, l'Empordà i el Vallés (*DCVB*).

vibra *f.* (2)

1. +[NCOMPT] (*Elaphe scalaria*) Sacre¹. *Ix el sacre, que és bastant llarg, més que l'escurçó, i ample, amb una escala pintada en el llom i una espècie de berruga damunt del morro... [...] en acabant, baldada la vibra, la talla ben tranquil de quatre mossos.... (Temps de batuda, 1991: 58, 14).*

Una de les accepcions inventariada en els diccionaris és la de 'escurçó', però en aquesta ocasió Enric Valor empra *vibra* com a 'sacre'. En el fragment de la novel·la parla de *sacre* i de *escurçó*, però realment qui acaba 'baldada' és el *sacre*.¹²

III. Valoració quantitativa de les novetats lèxiques del *DOLEV-Natura*

Després d'espigolar el *DOLEV-Natura*, s'han trobat una quantitat considerable d'accepcions no aplegades als diccionaris que hem pres com a obres de referència en aquesta recerca: *DIEC2*, *DDL*, *DNV* i *DCVB*. Si alguna d'aquestes novetats s'ha trobat en un altre diccionari, hem posat les sigles d'aquest entre parèntesis.

---

¹¹ Abans de definir les diferents accepcions, si el concepte és un ésser animat, sempre que s'ha pogut, s'inicia la definició amb el nom científic entre parèntesi per facilitar-ne la comprensió.

¹² Reproduïm l'exemple complet: "Ah si els veia treballar, senyoreta! -s'esplaià ell-. Ix el sacre, que és bastant llarg, més que l'escurçó, i ample, amb una escala pintada en el llom i una espècie de berruga damunt del morro... Si és en terra plana, no té escapatòria: el "fosterer" se li tira de rondó, me l'agafa pel bascoll i amb un parell d'espoltides li desconjunta l'espina; en acabant, baldada la vibra, la talla ben tranquil de quatre mossos... Els escurçons són més lleugers i perillosos, i a vegades li claven mossegada en el cap i aquest se li unfla com una barcella abans de morir".

Antonio CORTIJO & Vicent MARTINES (orgs.). *Mirabilia / MedTrans 8 (2018/2)*

New Approaches in the Research on the Crown of Aragon

Nous aspectes en la investigació sobre la Corona d'Aragó

Novos aspectos nas investigações sobre a Coroa de Aragão

Jul-Dec 2018/ISSN 1676-5818

1. <i>abofegar</i> 1	37. <i>ensofranat</i> 2
2. <i>abrasit</i> 2 (VALOR)	38. <i>escatós</i> 2
3. <i>airòs</i> 3	39. <i>escotar</i> 1
4. <i>aixoplugar</i> 5	40. <i>espartós</i> 1
5. <i>alcig</i> 1	41. <i>este</i> 2
6. <i>almasset</i> 1b	42. <i>falda</i> 4
7. <i>ancorat</i> 3	43. <i>femar</i> 2
8. <i>apegar-se com una llapassa</i> 1	44. <i>florejar</i> 1
9. <i>arrelar</i> 1	45. <i>florit</i> 2
10. <i>arrelar</i> 3b	46. <i>font</i> 1c
11. <i>bajoqueta</i> 2	47. <i>fronda</i> 2
12. <i>bardissa</i> 3	48. <i>fusta</i> 3
13. <i>barraca</i> 2	49. <i>felar</i> 1c
14. <i>boira</i> 2d	50. <i>gelar</i> 2
15. <i>bordonament</i> 1 (VALOR)	51. <i>gelar</i> 7
16. <i>cabiró</i> 2 (VALOR)	52. <i>gramàntol</i> 1 (VALOR)
17. <i>cadell</i> 1	53. <i>gramàntol</i> 1 adj.
18. <i>cadell</i> 3	54. <i>gruta</i> 2
19. <i>cama-roja</i> 1	55. <i>limfa</i> 1
20. <i>cantar</i> 3a	56. <i>llamp</i> 2b
21. <i>cavalló</i> 3	57. <i>mallada</i> 1
22. <i>endra</i> 2	58. <i>mari</i> 2
23. <i>endra</i> 4	59. <i>morisc</i> 1
24. <i>cep</i> 3	60. <i>niuataxada</i> 2
25. <i>cetaci</i> 1	61. <i>palloc</i> 2
26. <i>citró</i> 1	62. <i>papallona</i> 2
27. <i>clot</i> 4	63. <i>peix</i> 2
28. <i>colgar</i> 4	64. <i>pendent</i> 2
29. <i>collir</i> 5	65. <i>penya-segat</i> 2
30. <i>confitat</i> 1	66. <i>rellampec</i> 2
31. <i>cotó-en-pè</i> 2	67. <i>sardina</i> 2
32. <i>crestut</i> 1	68. <i>serra</i> 2
33. <i>cua</i> 2	69. <i>server</i> 1
34. <i>cuc</i> 2	70. <i>torada</i> 1
35. <i>empelt</i> 3	71. <i>ventisquer</i> 2
36. <i>engolfar</i> 1	72. <i>vibra</i> 1

Per mesurar amb més precisió l'aportació del *DOLEV-Natura*, presentem tot seguit aquells sentits no aportats per cadascun dels reculls lexicogràfics atesos.

Antonio CORTIJO & Vicent MARTINES (orgs.). *Mirabilia / MedTrans 8 (2018/2)*

New Approaches in the Research on the Crown of Aragon

Nous aspectes en la investigació sobre la Corona d'Aragó

Novos aspectos nas investigações sobre a Coroa de Aragão

Jul-Dec 2018/ISSN 1676-5818

Les accepcions no recollides pel *DDLC* però sí pel *DCVB* i pel *DNV* són les següent:

1. <i>assaonar</i> ³	5. <i>mallada</i> ²
2. <i>conrear</i> ^{2a}	6. <i>palloc</i> ¹
3. <i>enza</i> ²	7. <i>tap</i> ¹
4. <i>florir</i> ³	

Les accepcions que arreplega el *DCVB*, un dels nostres diccionaris de referència són:

1. <i>bacora</i> ¹	7. <i>lluna</i> ⁵
2. <i>cóp</i> ²	8. <i>peüll</i> ¹
3. <i>creuera</i> ¹	9. <i>pinatada</i> ¹
4. <i>enviscada</i> ¹	10. <i>plataner</i> ¹
5. <i>ermura</i> ¹	11. <i>regolfar</i> ¹
6. <i>forcall</i> ¹	12. <i>xopada</i> ¹

La quantitat més nombrosa d'accepcions trobades només en un dels nostres diccionaris de referència són les que arreplega pel *DNV*:

1. <i>alcig</i> ²	13. <i>covi</i> ¹
2. <i>alficòs</i> ²	14. <i>espartós</i> ²
3. <i>atifell</i> ¹	15. <i>espuntar</i> ¹
4. <i>bacora</i> ¹	16. <i>flocall</i> ¹
5. <i>bassó</i> ¹	17. <i>granís</i> ^{1b}
6. <i>bordó</i> ¹	18. <i>llavadora</i> ¹
7. <i>caboteta</i> ¹	19. <i>matacabra</i> ^{1b}
8. <i>caboteta</i> ²	20. <i>mornell</i> ¹
9. <i>cisterna</i> ²	21. <i>rabosot</i> ²
10. <i>clofoll</i> ¹	22. <i>rastellera</i> ¹
11. <i>contrabassa</i> ¹	23. <i>serrell</i> ¹
12. <i>corneta</i> ²	24. <i>sorra</i> ¹

Antonio CORTIJO & Vicent MARTINES (orgs.). *Mirabilia / MedTrans 8 (2018/2)*

New Approaches in the Research on the Crown of Aragon

Nous aspectes en la investigació sobre la Corona d'Aragó

Novos aspectos nas investigações sobre a Coroa de Aragão

Jul-Dec 2018/ISSN 1676-5818

Un altre dels assumptes que ens ha semblat d'interés són les accepcions normatives incorporades pel *DIEC2* i no inventariades pel *DDL*C. Es tracta de 16 accepcions que tot seguit enumerem.

1. *afaiçonar*¹
2. *ametla*²
3. *avinat*¹
4. *bóta*²
5. *carxofa*²
6. *constel·lació*¹
7. *enze*¹
8. *gallina*^{1a}
9. *llapassa*¹
10. *morisc*²
11. *núvol*⁵
12. *palleta*¹
13. *serrà*¹
14. *serrà*²
15. *taboll*¹
16. *terrers*³

Conclusions

El *DOLEV-Natura* consta de 1797 paraules i 349 UFs recopilades de la totalitat de l'obra literària del mestre valencià. Hem mostrat que 72 accepcions no són enregistrades per algun dels diccionaris de referència. Cal destacar que 3 de les 72 noves accepcions són registrades per *VALOR*.

Tot això només quant al lèxic de la natura, no ho oblidem, el nostre punt d'atenció. El percentatge respecte al total d'accepcions és del 2%. Sense voluntat d'exhaustivitat, hem mostrat els mecanismes de generació semàntics i morfològics de les novetats.

El *DOLEV-Natura* és un diccionari descriptiu, per la qual cosa conté algunes accepcions que no són inventariades pel *DIEC2* ni pel *DDL*C. 7 d'aquestes accepcions són recollides pel *DCVB* i pel *DNV*. 12 només pel *DCVB* i 24 pel *DNV*. Finalment cal destacar un grup de accepcions normatives que han estat inclosos pel *DIEC2* i no pel *DDL*C, descobrint que pot ajudar a completar aquest diccionari.

***

Antonio CORTIJO & Vicent MARTINES (orgs.). *Mirabilia / MedTrans 8 (2018/2)*

New Approaches in the Research on the Crown of Aragon

Nous aspectes en la investigació sobre la Corona d'Aragó

Novos aspectos nas investigações sobre a Coroa de Aragão

Jul-Dec 2018/ISSN 1676-5818

Bibliografia

- CIMTAC = MARTINES, Josep i Vicent MARTINES (dirs.). *Corpus Informatitzat Multilingüe de Textos Antics i Contemporanis*, amb la direcció adjunta de M. Àngels FUSTER i Elena SÁNCHEZ, Alacant, ISIC-IVITRA.
- COLOMINA, Jordi. *El lèxic valencià en l'obra d'Enric Valor* dins Carbonell, A. ed. *Actes del simposi d'estudi i festa Enric Valor*, Alacant, Diputació d'Alacant, 1996, 223-237.
- DCVB = ALCOVER, A. M. i F. de B. MOLL. *Diccionari Català-Valencià-Balear*, Palma de Mallorca, Moll. <http://dcvb.iecat.net/>.
- DECat = COROMINES, Joan. *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*, 10 vol., Barcelona, Curial edicions catalanes/La Caixa, 1995.
- DDLC = *Diccionari descriptiu de la llengua catalana*, Institut d'Estudis Catalans, 1985. <http://dcc.iec.cat/ddlc/index.asp>.
- DFerrerPastor, v. FERRER PASTOR, Francesc, 1985.
- DIEC2 = *Diccionari de la Llengua Catalana*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 2007. <http://dlc.iec.cat>.
- DGMG v. MARTÍ GADEA, Joaquim, 1891.
- DNV = *Diccionari Normatiu Valencià*, Acadèmia Valenciana de la Llengua, 2014. <http://www.avl.gva.es/dnv>.
- GDLC = *Gran diccionari de la llengua catalana*, Barcelona, Enciclopèdia Catalana, 1998.
- MANENT i SEGIMONT, Albert. *Els noms populars dels núvols, boires i vents*, Lleida, Pages, 1996.
- MARTÍ GADEA, Joaquim. *Diccionari General Valenciano-Castellano*, València, 1891.
- MARTINES LLINARES, Joan de Déu. *Criteris per a la confecció del Diccionari de l'obra literària d'Enric Valor. La natura (DOLEV-Natura)*, *Mirabilia/MedTrans*, 2, 2017, pp. 92-118.
- MARTINES LLINARES, Joan de Déu. *El diccionari de l'obra literària d'Enric Valor. La natura (DOLEV-Natura)*, Tesi doctoral inèdita, 2017.
- PELLICER i BATALLER, Joan. *Costumari botànic*, Picanya, edicions Bullent, 2000.
- PELLICER i BATALLER, Joan. *Costumari botànic* [2], Picanya, edicions Bullent, 2000.
- PELLICER i BATALLER, Joan. *Costumari botànic* [3], Picanya, edicions Bullent, 2004.
- VALOR, Enric. *Obra literària completa*, 2 vols. València: editorial Gorg, 1975-76.
- VALOR, Enric. *Obra literària completa Volum III*. València: Fernando Torres editor, 1982.
- VALOR, Enric, *Vocabulari fonamental*, Esplugues de Llobregat, Plaza i Janés, 1988.
- VALOR, Enric, *Vocabulari escolar de la llengua*, Carena, València, 1989.
- VALOR, Enric, *Sense la Terra promesa*, València, Tàndem, 1991.
- VALOR, Enric, *Temps de batuda*, València, Tàndem, 1991.
- VALOR, Enric, *Enllà de l'horitzó*, València, Tàndem, 1991.